

General Fleischer 100 år

Av Einar Diesen

Idag for hundre år siden ble han født, den mannen som inntil temmelig langt ut i siste verdenskrig nød internasjonal ry som «den eneste general som hadde vunnet en seir over tyskerne».

Carl Gustav Fleischer så dagens lys i Bjørnør i Sør-Trøndelag. Hans slekt kommer fra Tyskland — den eldste kjente stamfar var rådsherre i Elbing i Øst-Preussen, Philip Fleischer. Det var hans sønnesønn, kaptein Herman Reinhold Fleischer som førte slekten over til Norge — før han døde i 1712.

I det dramatiske året 1905 ble Carl Gustav Fleischer offiser og fra det øyeblikk var hans karriere særdeles avvekslende. Han tjenstgjorde i alle stillinger i generalstab, var dessuten kompanisjef i Gardn og sjef for kommanderende generals adjutantstab — før han ble oberst og sjef for Infanteriregiment nr. 14.

Og året 1939 finner ham som Norges yngste general, sjef for 8. divisjon — Norges nordligste. Da han tiltrådte, kunne Aftenposten fortelle sine lesere at den nye general ikke bare var landets yngste, men også en herre med høyst allsidige interesser. Mens hans forgjenger skulle ha pleid å si at han «aldri hadde lest en sivil bok» hadde general Fleischer mange «sivile» interesser som strakte seg fra ørretfiske til akvarellmaling. Dessuten idrett — han hadde tatt idrettsmerket i gull. Og alt dette gikk aldeles ikke ut over de militære gjøremål. Han hadde bl.a. vært med på arbeidet med hærordningen av 1927 og uttalte dengang til en avis at han nok var optimist «selv om hans erfaring som offiser vel nærmest skulle tilsi det motsatte».

Livet skulle få ham til å sanne de ordene.

Men foreløbig var han altså sjef for sjettedivisjon. Og så kom krigen!

Den åttende april 1940 var general Fleischer på inspeksjon i Finnmark. Den niende ved femtiden om morgenen ringte øverstkommanderende i Narvik-distriktet, oberst Sundlo, til generalen og fortalte at tyske tropper var gått i land i Narvik og Bjerkvik og at det var nytteløst å kjempe mot dem. Generalen ga ham straks ordre til å

gjøre det, men det var helt forgyves. Generalen ga da en av regimentets majorer ordre til å samle hva han kunne av de soldater som hadde stått under oberstens kommando og komme seg ut av den tyske besettelse. Major Omdahl klarte å komme ut med en halv bataljon. Etter hvert fikk general Fleischer frem flere enheter av sjettedivisjon, så han kunne sette alt inn på to hovedoppgaver: Først hindre tyskerne i å spre seg nordover, dernest ta Narvik tilbake.

Franske alpejegere under ge-

neral Bethouart og engelske under general Mackesy som senere ble erstattet med ingen ringere enn general Auchinleck (som dog ennå hadde til gode å oppnå den berømmelse han senere tilkjempet seg) — samt polske tropper — kom til hjelp, og begge oppgaver ble løst.

General Dietl som førte de tyske tropper, kom etter hvert i en meget trengt posisjon, og det var vel faktisk like før han kunne ha lidt et ordentlig nederlag.

Da besluttet de allierte å trekke sine tropper tilbake.

Og sjettedivisjon fikk beskjed

om at den ikke kunne vente noen hjelp av fly, våpen og ammunisjon. Dermed var det slutt.

Den 7. juni fikk Fleischer ordre om å komme til Tromsø og følge Kongen og regjeringen ut av landet. Og det gjorde han.

Han skulle overta kommandoen over de norske styrker i utlandet.

Allerede 20. juni etablerte han Hærens Overkommando i Norway House i London. Den nye militære overkommando var ikke tiltenkt stor plass. Den fikk et eneste kontorrom til rådighet — og det måtte general Fleischer dele med kaptein Aaga Præn.

Men man må jo være oppmerksom på at i denne første tiden var det skraut med husrom også for regjeringen og hva den måtte ha med seg av «bakke-mannskap».

Om plassen var liten, så hindret ikke det generalen i å sette i gang med løsningen av sin oppgave straks. Og oppgaven, det var å reise en norsk hær, det.

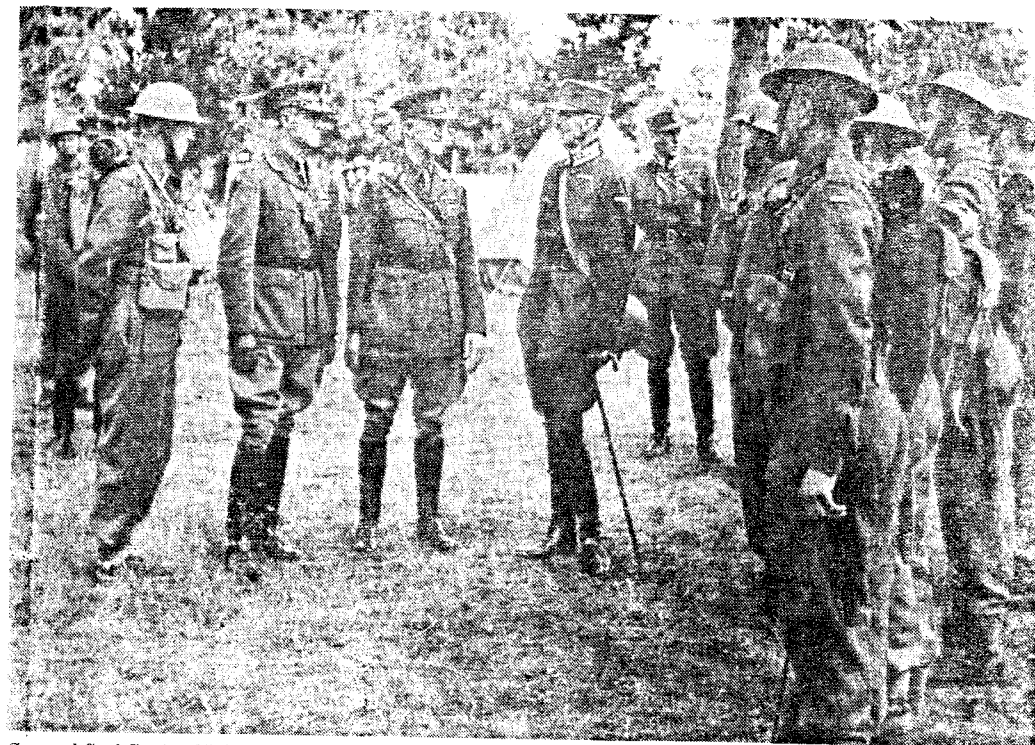
Allerede samme dag som han åpnet sitt stabskontor, hadde han den første konferanse i War Office. Og her fikk han straks et viktig spørsmål å svare på. General R. H. Dewing spurte ham om det var så at Norge akttet å fortsette kampen mot Hitler-Tyskland.

General Fleischer fant ingen grunn til å henvise spørsmålet til den politiske ledelse. Han svarte selv. Og han svarte JA.

Den engelske general svarte da at det var stor mangel på våpen og utstyr i England etter evakueringen fra Dunkirk. Men hvis nordmennene ville delta i raidet på norskekysten, kunne generalen love at nordmennene skulle prioriteres.

Og dagen etter leverte general Fleischer sitt første FM til den norske regjering. Det var en fyldig fremstilling av hans plan for «Oppsetning av en norsk hæravdeling utenfor Norge». Han regnet med at der vel var 2500 våpenføre norske menn på de britiske øyer, og han foreslo at den norske regjering skulle mobilisere dem. Han la også frem sine planer for utdanning og opplæring av menige og befal.

Den norske regjering sa nei. Den ville ikke gå til mobilisering, den ville basere den nye

General Carl Gustav Fleischer sammen med kong Haakon på inspeksjon av norske tropper i Skottland under krigen. Ved treet står kronprins Olav.

hær på frivillige. Og den reserverte seg mot den tanke at norske soldater skulle delta i angrep på norskekysten.

Det siste førte straks til at de soldater som allerede var kommet sammen i Dumfries aldeles ikke ble prioritert når det gjaldt våpen og utstyr.

Det var den første store uenighet mellom general Fleischer og den norske politiske ledelse. Det skulle bli flere. For generalen var ikke begeistret for det som ble foretatt for å overføre de mannskaper han samlet til hæren, til handelsflåten eller andre formål. Og han sa fra om dette. Det gjorde ham ikke populær.

Det støtte også til noe som general Fleischer selv oppfattet som en kilde til misstemning mellom ham og den politiske ledelse. Det fremgår av hans etterlatte papirer som ble utgitt i 1947. Fra Norge ankom professor Holst som hadde vært sani-

tetssjef under krigen i Norge. Og han kunne fortelle at hjemme stolte man helt på den nye hærledelse, og man ville gjerne gi uttrykk for lojalitet overfor den. Det var tydelig, heter det i general Fleischer's papirer, at flere av regjeringens medlemmer fant det uheldig at det ikke var regjeringen som hadde full tillit hjemme.

Men så kom det forslag om å opprette en ny stilling — en forsværssjef som skulle stå over alle tre forsvarsgreners øverstkommanderende.

Og general Fleischer ble innkalt til forsvarsminister Torp og fikk beskjed om at regjeringen ikke ønsket ham som forsværssjef!

Det var faktisk ikke lett å finne en mann til denne stillingen. Regjeringen bod den til oberstlytnant Johan Beichmann som lojalt sa nei. Regjeringen hentet så over fra Helsingfors den norske militærattachéen, major

Wilhelm Hansteen. Da han fikk vite hva det gjaldt, sa han også nei — han ville ikke søke en slik stilling. Men da ga regjeringen ham ordre om å ta den, og som en lojal offiser lystret han.

General Fleischer ble «utnevnt» til sjef for de norske styrker i Canada. Generalen holdt en oppstilling av den norske brigade som på det tidspunkt var etablert i Skottland. Han takket alt personell for innsatsen og malet til fortsatt lojal innsats under den nye sjef, forteller oberstlytnant Eystein Fjærli i sin bok «Den norske hær i Storbritannia». Og så reiste Fleischer til Canada.

Og så oppdaget han at den stilling han hadde fått, var helt overflødig. Det var ingen norsk styrke i Canada!

Han var helt alene nordmann i Ottawa. Flyverleiren var i Toronto og legasjonen i Montreal. Så gikk han en tid der og spekulerte på hva meningen var. Fra

London hørte han at der gikk rykter om ham. Der ble hvisket allehånde. Han hadde villet oppgi kampen. Han hadde ikke gått sammen med den britiske militære ledelse — og så videre.

Så en dag i desember 1942 ble det for meget for ham. Han satte seg til sitt skrivebord og skrev brev til noen få av dem han satte pris på. Han ba dem ikke høre på det som ble sagt.

Og så grep han til revolveren

— og så kunne Nordahl Grieg kort etter skrive om ham i London:

Hans aske er ennå hjemløs hit er den bragt over hav. Det kan bli lenge å vente for han finner en grav.

Men de som går først til angrep langsmed en nord-norsk led og kjemper blandt Narviks

snefjell fører hans hjerte med.

General Carl Gustav Fleischer.